Міністерство освіти України Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

Кафедра ТОЕ

Розрахунково-графічна робота

"Розрахунок однофазного кола синусоїдного струму" Варіант № 137

Умова завдання

В елктричному колі діє джерело синусоїдної ЄРС:

Необхідно:

1. ДЛЯ ЕЛЕКТРИЧНОГО КОЛА БЕЗ ВЗАЄМНОЇ ІНДУКЦІЇ:

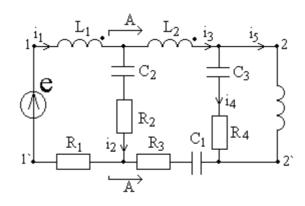
- 1.1. Розрахувати струми віток символічним методом скласти баланс активних і реактивних потужностей кола;
  - 1.2. Побудувати діаграму струмів і топографічну діаграму напруг, показати кут зсуву фаз;
- 1.3. Прийнявши активний опір R2 за нульовий і вважаючи реактивний опір цієї вітки невідомий, розрахувати його за умови резонансу струмів;
  - 1.4. Розрахувати струму для резонансного стану кола;
  - 1.5. Перевірити правильність розрахунків за балансом потужностей;
- 1.6. Розрахувати (знайти нулі і полюси) і побудувати частотну характеристику вхідного опору частини кола, розміщеної справа від перерізу А-А. Для одержання реактивного двополюсника активні опори закоротити.

2. ПРИ НАЯВНОСТІ МАГНІТНОГО ЗВ"ЯЗКУ МІЖ ІНДУКТИВНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ L1 ТІ L2 (ОДНОЙМЕННІ ПОЧАТКИ ПОЗНАЧЕНІ НА СХЕМІ ТОЧКАМИ):

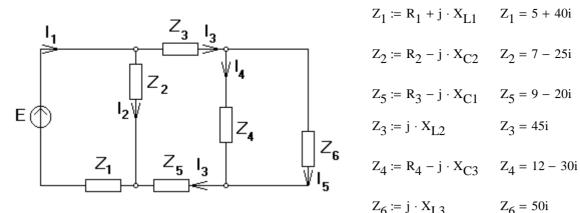
- 2.1. Перетворивши схему до двох незалежних контурів, розрахувати струми у всіх вітках схеми методом контурних струмів;
- 2.2. Перевірити правильність розрахунків за балансом потужностей, визначити активну і реактивну потужності магнітного зв"язку;
- 2.3. Побудувати сумісну векторну діаграму струмів і топографічну діаграму напруг (на діаграмі показати напруги взаємної індукції).

3. ВІДКИНУВШИ ВІТКУ МІЖ ЗАТИСКАЧАМИ 2-2", ВИКОНАТИ ЕКВІВАЛЕНТУВАННЯ ВЗАЄМОІНДУКТИВНИХ ЗВ"ЯЗКІВ ВІТОК. ОДЕРЖАНУ СХЕМУ РОЗГЛЯДАТИ ЯК ЧОТИРИПОЛЮСНИК З ЗАТИСКАЧАМИ 1-1" ТА 2-2" :

- 3.1. Розрахувати коефіцієнти А, В, С, D чотириполюсника;
- 3.2. Розрахувати параметри R, L, C віток схеми заміщення.

Розрахувати всі струми символічним методом

$$Z_1 := R_1 + j \cdot X_{L1}$$
  $Z_1 = 5 + 40i$

$$Z_2 := R_2 - j \cdot X_{C2}$$
  $Z_2 = 7 - 25i$

$$Z_5 := R_3 - j \cdot X_{C1}$$
  $Z_5 = 9 - 20i$

$$Z_3 := j \cdot X_{1,2}$$
  $Z_3 = 45i$

$$Z_4 := R_4 - j \cdot X_{C3}$$
  $Z_4 = 12 - 30i$

$$Z_6 := j \cdot X_{I,3}$$
  $Z_6 = 50i$

$$Z_{E} := \frac{\left(\frac{Z_{6} \cdot Z_{4}}{Z_{6} + Z_{4}} + Z_{3} + Z_{5}\right) \cdot Z_{2}}{Z_{2} + \frac{Z_{6} \cdot Z_{4}}{Z_{6} + Z_{4}} + Z_{3} + Z_{5}} + Z_{1} \qquad Z_{E} = 15.859 + 22.193i \qquad F(Z_{E}) = (27.277 - 54.45)$$

$$Z_2 + \frac{C_1}{Z_6 + Z_4} + Z_3 + Z_5$$

$$I_1 := \frac{U}{Z_E}$$

$$I_1 = 0.983 - 3.532i$$

$$F(I_1) = (3.666 - 74.45)$$

$$I_{2} := I_{1} \cdot \frac{\left(\frac{Z_{6} \cdot Z_{4}}{Z_{6} + Z_{4}} + Z_{3} + Z_{5}\right)}{\left(Z_{2} + \frac{Z_{6} \cdot Z_{4}}{Z_{6} + Z_{4}} + Z_{3} + Z_{5}\right)} \quad I_{2} = 1.529 - 2.517i \qquad F(I_{2}) = (2.945 - 58.718)$$

$$I_3 := I_1 - I_2$$
  $I_3 = -0.547 - 1.015i$ $F(I_3) = (1.153 - 118.306)$

$$I_{3} := I_{1} - I_{2}$$

$$I_{3} = -0.547 - 1.015i$$

$$F(I_{3}) = (1.153 - 118.306)$$

$$I_{4} := I_{3} \cdot \frac{Z_{6}}{Z_{6} + Z_{4}}$$

$$I_{4} = 0.115 - 2.468i$$

$$F(I_{4}) = (2.471 - 87.343)$$

$$I_5 := I_3 - I_4$$
  $I_5 = -0.661 + 1.453i$ $F(I_5) = (1.597 \ 114.459)$

Перевірка за першим законом Кіргофа: $I_1 - I_2 - I_3 = 0$ $I_3 - I_4 - I_5 = 0$ $I_2 + I_4 + I_5 - I_1 = 0$ Перевірка за другім законом Кіргофа:

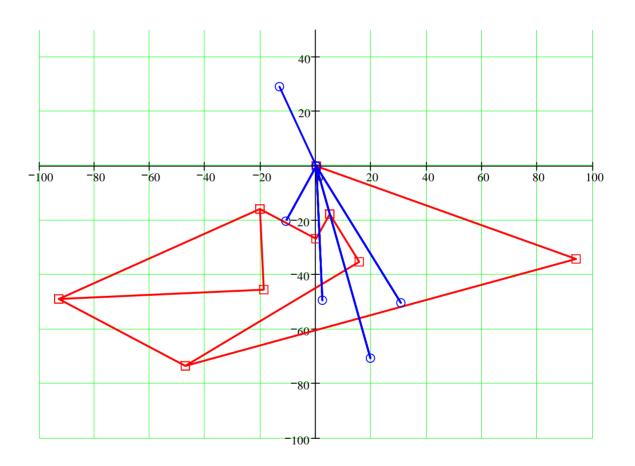
$$\begin{split} -I_{1} \cdot \left(R_{1} + j \cdot X_{L1}\right) + U - I_{2} \cdot \left(R_{2} - j \cdot X_{C2}\right) &= -2.132 \times 10^{-14} \\ -I_{2} \cdot \left(R_{2} - j \cdot X_{C2}\right) + I_{3} \cdot \left[R_{3} + j \cdot \left(X_{L2} - X_{C1}\right)\right] + I_{4} \cdot \left(R_{4} - j \cdot X_{C3}\right) &= 1.421 \times 10^{-14} + 7.105i \times 10^{-15} \\ I_{4} \cdot \left(R_{4} - j \cdot X_{C3}\right) - I_{5} \cdot j \cdot X_{L3} &= -7.105i \times 10^{-15} \end{split}$$

Перевірка за балансом потужностей

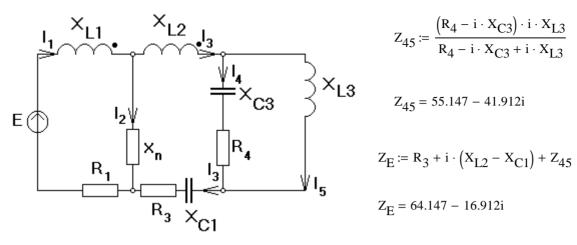
$$\begin{split} S &:= U \cdot \overline{I_1} \\ P &:= \left(\left| I_1 \right| \right)^2 \cdot R_1 + \left(\left| I_2 \right| \right)^2 \cdot R_2 + \left(\left| I_3 \right| \right)^2 \cdot R_3 + \left(\left| I_4 \right| \right)^2 \cdot R_4 \\ Q &:= \left(\left| I_1 \right| \right)^2 \cdot X_{L1} + \left(\left| I_2 \right| \right)^2 \cdot \left(-X_{C2} \right) + \left(\left| I_3 \right| \right)^2 \cdot \left(X_{L2} - X_{C1} \right) + \left(\left| I_4 \right| \right)^2 \cdot \left(-X_{C3} \right) + \left(\left| I_5 \right| \right)^2 \cdot X_{L3} \ \ Q &:= 298.282 \end{split}$$

Визначимо потенціали всіх точок позначених на схемі:

Суміщена векторна діаграма струмів і топографічна діаграма напруг:

Прийняти опір $R_2 = 0$ і, вважаючи реактивний опір цієї вітки невідомим, визначити його за умовою резонансу струмів.

$$Z_{45} := \frac{(R_4 - i \cdot X_{C3}) \cdot i \cdot X_{L3}}{R_4 - i \cdot X_{C3} + i \cdot X_{L3}}$$

$$Z_{45} = 55.147 - 41.912i$$

$$Z_E := R_3 + i \cdot (X_{L2} - X_{C1}) + Z_{45}$$

$$Z_F = 64.147 - 16.912$$

$$Z_E = R_E - j \cdot X_E$$

$$R_E := Re(Z_E)$$
  $R_E = 64.147$

$$R_E := Re(Z_E)$$
  $R_E = 64.147$ $X_E := Im(Z_E)$ $X_E = -16.912$

За умовою резонансу:

$$B_{ab}=B_n+B_E$$
  $B_n=-B_E=rac{-X_E}{X_E^2+R_E^2}$ $B_n:=rac{-X_E}{X_E^2+R_E^2}$ $B_n:=rac{-X_E}{X_E^2+R_E^2}$ Реактивний опір вітки: $X_n:=rac{1}{B_n}$ $X_n=260.224$

$$B_n := \frac{-X_E}{X_E^2 + R_E^2}$$

$$B_n = 3.843 \times 10^{-3}$$

Реактивний опір вітки:
$$X_{\mathbf{n}} \coloneqq rac{1}{B_{\mathbf{n}}}$$

$$X_n = 260.224$$

Розрахувати струми для резонансного стану кола

$$Z_{1} := R_{1} + X_{L1} \cdot i \qquad Z_{1} = 5 + 40i$$

$$Z_{3} := R_{3} + X_{L2} \cdot i - X_{C1} \cdot i \qquad Z_{3} = 9 + 25i$$

$$Z_{4} := R_{4} - X_{C3} \cdot i \qquad Z_{4} = 12 - 30i$$

$$Z_{5} := X_{L3} \cdot i \qquad Z_{5} = 50i$$

$$Z_{345} := \frac{Z_{4} \cdot Z_{5}}{Z_{4} + Z_{5}} + Z_{3} \qquad Z_{345} = 64.147 - 16.912i$$

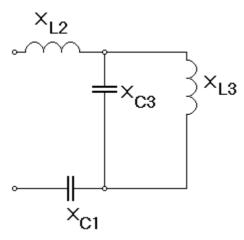
Вхідний опір кола:
$$Z_{VX}\!\!\left(X_N\right) \coloneqq \frac{Z_{345} \cdot i \cdot X_N}{Z_{345} + i \cdot X_N} + Z_1$$

$$Z_{VX}(X_{N}) \begin{vmatrix} \text{complex} \\ \text{simplify} \end{vmatrix} \xrightarrow{\left(-5750 \cdot X_{N} + 2351 \cdot X_{N}^{2} + 748145 + 103629 \cdot i \cdot X_{N} + 785 \cdot i \cdot X_{N}^{2} + 5985160 \cdot i\right)} \\ \left(149629 - 1150 \cdot X_{N} + 34 \cdot X_{N}^{2}\right) \\ X_{N} := Im(Z_{VX}(X_{N})) \begin{vmatrix} \text{complex} \\ \text{solve}, X_{N} \\ \text{float}, 5 \end{vmatrix} \xrightarrow{\left(-66.006 + 57.163 \cdot i \\ -66.006 - 57.163 \cdot i\right)}$$

$$X_{\mathbf{N}} := \operatorname{Im}(Z_{\mathbf{VX}}(X_{\mathbf{N}})) \begin{vmatrix} \operatorname{complex} \\ \operatorname{solve}, X_{\mathbf{N}} \rightarrow \begin{pmatrix} -66.006 + 57.163 \cdot i \\ -66.006 - 57.163 \cdot i \end{pmatrix} \\ \operatorname{float}, 5 \end{vmatrix}$$

Отже резонанс неможливий

Розрахувати (знайти нулі і полюси) і побудувати частотну характеристику вхідного опору частини кола, розміщеної справа від перерізу А-А. Активні опори закоротити

$$L_2 := \frac{X_{L2}}{\omega} \to \frac{9}{20 \cdot \pi}$$
  $L_2 = 0.143$

$$L_3 := \frac{X_{L3}}{\omega} \to \frac{1}{2 \cdot \pi} \qquad \qquad L_3 = 0.159$$

$$L_{3} := \frac{A_{L3}}{\omega} \to \frac{1}{2 \cdot \pi} \qquad L_{3} = 0.159$$

$$C_{1} := \frac{1}{\omega \cdot X_{C1}} \to \frac{1}{2000 \cdot \pi} \qquad C_{1} = 1.592 \times 10^{-4}$$

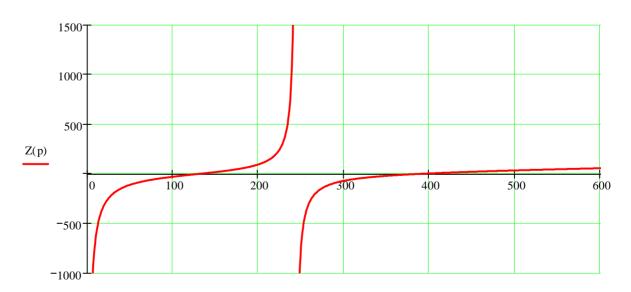
$$C_3 := \frac{1}{\omega \cdot X_{C3}} \to \frac{1}{3000 \cdot \pi}$$
  $C_3 = 1.061 \times 10^{-4}$

$$Z(p) := \frac{p \cdot L_3 \cdot \frac{-1}{p \cdot C_3}}{p \cdot L_3 + \frac{-1}{p \cdot C_3}} + p \cdot L_2 + \frac{-1}{p \cdot C_1} \rightarrow \frac{-1500}{\left(\frac{1}{2} \cdot \frac{p}{\pi} - \frac{3000}{p} \cdot \pi\right)} + \frac{9}{20} \cdot \frac{p}{\pi} - \frac{2000}{p} \cdot \pi$$

Знаходимо нулі:

$$\omega := Z(p) \quad \begin{vmatrix} solve, p \\ float, 16 \end{vmatrix} \rightarrow \begin{pmatrix} 389.5690051100316 \\ -389.5690051100316 \\ 130.8277026754327 \\ -130.8277026754327 \end{vmatrix} \omega = \begin{pmatrix} 389.569 \\ -389.569 \\ 130.828 \\ -130.828 \end{pmatrix} \quad \omega := \begin{pmatrix} \omega_0 \\ \omega_2 \end{pmatrix} \quad \omega = \begin{pmatrix} 389.569 \\ 130.828 \\ 0 \end{pmatrix}$$

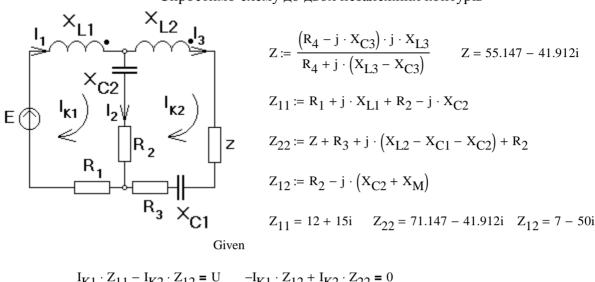
 $\omega_{1} := \frac{1}{Z(p)} \text{ solve, p } \rightarrow \begin{pmatrix} \frac{\dot{-}}{2} \\ 20 \cdot 15^{2} \cdot \pi \\ \frac{1}{-20 \cdot 15^{2} \cdot \pi} \\ 0 \end{pmatrix} \omega_{1} = \begin{pmatrix} 243.347 \\ -243.347 \\ 0 \end{pmatrix} \omega_{1} := \begin{pmatrix} \omega_{1} \\ \omega_{1} \\ 0 \end{pmatrix} \omega_{1} = \begin{pmatrix} 243.347 \\ 0 \end{pmatrix}$ Знаходимо полюси:

2. ПРИ НАЯВНОСТІ МАГНІТНОГО ЗВ"ЯЗКУ МІЖ ІНДУКТИВНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ L1 ТА L2 (ОДНОЙМЕННІ ПОЧАТКИ ПОЗНАЧЕНІ НА СХЕМІ ТОЧКАМИ):

- 2.1. Перетворивши схему до двох незалежних контурів, розрахувати струми у всіх вітках схеми методом контурних струмів, визначити покази вольтметра;
- 2.2. Перевірити правильність розрахунків за балансом потужностей, визначити активну і реактивну потужності магнітного зв'язку;
- 2.3. Побудувати сумісну векторну діаграму струмів і топографічну діаграму напруг (на діаграмі показати напруги взаємної індукції).

Спростимо схему до двох незалежних контурів

$$\begin{split} &\mathbf{I}_{K1} \cdot \mathbf{Z}_{11} - \mathbf{I}_{K2} \cdot \mathbf{Z}_{12} = \mathbf{U} & -\mathbf{I}_{K1} \cdot \mathbf{Z}_{12} + \mathbf{I}_{K2} \cdot \mathbf{Z}_{22} = 0 \\ & \begin{pmatrix} \mathbf{I}_{K1} \\ \mathbf{I}_{K2} \end{pmatrix} \coloneqq \mathrm{Find} \begin{pmatrix} \mathbf{I}_{K1}, \mathbf{I}_{K2} \end{pmatrix} \begin{vmatrix} \mathrm{expand} \\ \mathrm{float}, 10 \end{pmatrix} \leftarrow \begin{pmatrix} .7383264051 - 1.857211031 \cdot \mathrm{i} \\ -.6081903332 - 1.059876949 \cdot \mathrm{i} \end{pmatrix} \\ & \mathbf{I}_{K1} = 0.738 - 1.857\mathrm{i} \qquad \mathbf{I}_{K2} = -0.608 - 1.06\mathrm{i} \end{split}$$

$$\begin{split} & I_1 \coloneqq I_{K1} & I_1 = 0.738 - 1.857i & F(I_1) = (1.999 - 68.32) \\ & I_2 \coloneqq I_{K1} - I_{K2} & I_2 = 1.347 - 0.797i & F(I_2) = (1.565 - 30.632) \\ & I_3 \coloneqq I_{K2} & I_3 = -0.608 - 1.06i & F(I_3) = (1.222 - 119.849) \\ & I_4 \coloneqq I_3 \cdot \frac{j \cdot X_{L3}}{R_4 + j \cdot (X_{L3} - X_{C3})} & I_4 = 0.051 - 2.619i & F(I_4) = (2.62 - 88.885) \end{split}$$

$$I_4 \coloneqq I_3 \cdot \frac{I_4 = 0.051 - 2.6191}{R_4 + j \cdot (X_{L3} - X_{C3})}$$
  $I_4 = 0.051 - 2.6191$ $F(I_4) = (2.62 - 88.885)$ $I_5 \coloneqq I_3 - I_4$ $I_5 = -0.659 + 1.559i$ $F(I_5) = (1.693 - 112.917)$ Перевірка за першим законом Кіргофа: $I_1 - I_2 - I_3 = 0$ $I_3 - I_4 - I_5 = 0$ $I_2 + I_4 + I_5 - I_1 = 0$

Перевірка за другім законом Кіргофа:

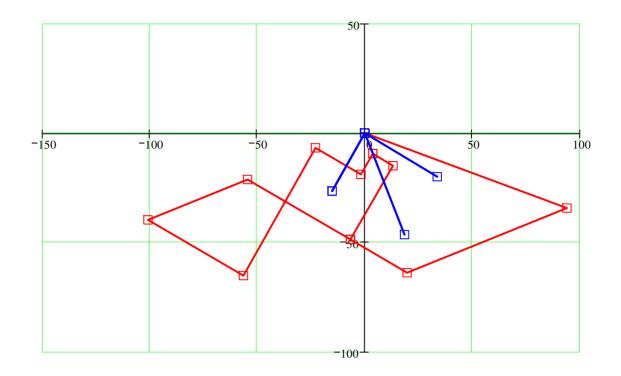
$$\begin{split} -I_1 \cdot \left[R_1 + j \cdot \left(X_{L1} + X_M \right) \right] + U - I_2 \cdot \left[R_2 - j \cdot \left(X_{C2} + X_M \right) \right] &= -3.001 \times 10^{-8} - 2.007i \times 10^{-8} \\ -I_2 \cdot \left[R_2 - j \cdot \left(X_{C2} + X_M \right) \right] + I_3 \cdot \left[R_3 + j \cdot \left(X_{L2} - X_{C1} + X_M \right) \right] + I_4 \cdot \left(R_4 - j \cdot X_{C3} \right) &= -1.459 \times 10^{-9} - 2.274i \times 10^{-9} \\ I_4 \cdot \left(R_4 - j \cdot X_{C3} \right) - I_5 \cdot j \cdot X_{L3} &= 0 \\ S_{M1} := \overline{I_1} \cdot I_3 \cdot X_M \qquad S_{M1} = 37.984 - 47.802i \qquad F(S_{M1}) = (61.056 -51.529) \\ S_{M2} := I_1 \cdot \overline{I_3} \cdot X_M \qquad S_{M2} = 37.984 + 47.802i \qquad F(S_{M2}) = (61.056 -51.529) \end{split}$$

Перевірка за балансом потужностей

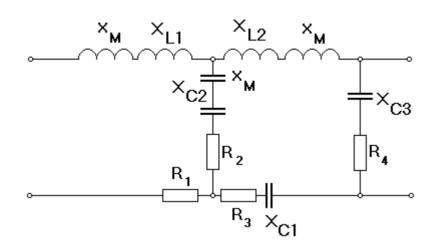
$$\begin{split} \mathbf{S} &\coloneqq \mathbf{U} \cdot \overline{\mathbf{I_1}} \\ \mathbf{P} &\coloneqq \left(\left| \mathbf{I_1} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{R_1} + \left(\left| \mathbf{I_2} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{R_2} + \left(\left| \mathbf{I_3} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{R_3} + \left(\left| \mathbf{I_4} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{R_4} \\ \mathbf{Q} &\coloneqq \left(\left| \mathbf{I_1} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{X_{L1}} + \left(\left| \mathbf{I_2} \right| \right)^2 \cdot \left(-\mathbf{X_{C2}} \right) + \left(\left| \mathbf{I_3} \right| \right)^2 \cdot \left(\mathbf{X_{L2}} - \mathbf{X_{C1}} \right) + \left(\left| \mathbf{I_4} \right| \right)^2 \cdot \left(-\mathbf{X_{C3}} \right) + \left(\left| \mathbf{I_5} \right| \right)^2 \cdot \mathbf{X_{L3}} + \mathbf{S_{M1}} + \mathbf{S_{M2}} \\ \mathbf{S} &= 132.9 + 149.268i \qquad \mathbf{P} = 132.9 \qquad \mathbf{Q} = 149.268 \end{split}$$

Визначимо потенціали всіх точок позначених на схемі:

Суміщена векторна діаграма струмів і топографічна діаграма напруг:

Відкинувши крайню вітку між полюсами 2,2", зробити розв"язку магнітного зв"язку. Одержану схему розглядати як чотириполюсник з полюсами 1,1" та 2,2": 1)Розрахувати коефіцієнти чотириполюсника А,В,С,D

$$U_1 = A \cdot U_2 + B \cdot I_2$$

$$I_1 = C \cdot U_2 + D \cdot I_2$$

 $I_2 = 0$ $U_{10} := U$ $U_1 = A \cdot U_2$ $I_1 = C \cdot U_2$ Неробочій хід:

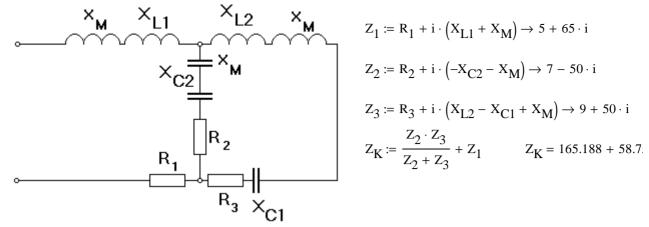
$$Z_1 := R_1 + i \cdot (X_M + X_{I,1}) \to 5 + 65 \cdot i$$

$$Z_2 := R_2 - i \cdot (X_{C2} + X_M) \rightarrow 7 - 50 \cdot i$$

$$Z_3 := R_3 + R_4 + i \cdot (X_{L2} + X_M - X_{C3} - X_{C1}) \rightarrow 21 + 20 \cdot i$$

$$\begin{split} Z_{10} &\coloneqq \frac{Z_2 \cdot Z_3}{Z_2 + Z_3} + Z_1 & Z_{10} = 40.283 + 70.303i & Z_{20} &\coloneqq \frac{Z_2 \cdot Z_1}{Z_2 + Z_1} + Z_3 & Z_{20} = 136.163 - 106.87i \\ I_{10} &\coloneqq \frac{U_{10}}{Z_{10}} & I_{10} = 0.21 - 1.216i & F(I_{10}) = (1.234 - 80.188) \\ I_{30} &\coloneqq I_{10} \cdot \frac{Z_2}{Z_2 + Z_3} & I_{30} = -0.648 - 1.373i & F(I_{30}) = (1.518 - 115.243) \\ U_{20} &\coloneqq I_{30} \cdot \left(R_4 - i \cdot X_{C3} \right) & U_{20} = -48.973 + 2.945i & F(U_{20}) = (49.061 - 176.558) \\ A &\coloneqq \frac{U_{10}}{U_{20}} & A = -1.954 + 0.581i & F(A) = (2.038 - 163.442) \\ C &\coloneqq \frac{I_{10}}{U_{20}} & C = -5.767 \times 10^{-3} + 0.024i & F(C) = (0.025 - 103.254) \end{split}$$

Коротке замикання: $U_2 = 0$ $U_K := U$ $U_1 = B \cdot I_2$ $I_1 = D \cdot I_2$

$$\begin{split} &I_{1K} \coloneqq \frac{U_K}{Z_K} & I_{1K} = 0.44 - 0.363i & F(I_{1K}) = (0.57 - 39.578) \\ &I_{3K} \coloneqq I_{1K} \cdot \frac{Z_2}{Z_2 + Z_3} & I_{3K} = -0.943 - 1.533i & F(I_{3K}) = (1.8 - 121.609) \\ &B \coloneqq \frac{U_K}{I_{3K}} & B = -11.18 + 54.425i & F(B) = (55.562 - 101.609) \\ &D \coloneqq \frac{I_{1K}}{I_{3K}} & D = 0.044 + 0.314i & F(D) = (0.317 - 82.03) \end{split}$$

Перевірка $A \cdot D - B \cdot C = 1$

Расчитать параметры R,L,С Т - схемы замещения.

